

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 721/2017-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. apríla 2018 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária Hagara-Hagarová, s. r. o., Daniela Dlabača 35, Žilina, v mene ktorej koná konateľka a advokátka JUDr. Eva Hagarová, pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 372/2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 372/2012 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Žilina p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 372/2012 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. ██████████ priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 700 € (slovom tisícsedemsto eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť ██████████ trovy právneho zastúpenia v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov) na účet jej právneho zástupcu obchodnej spoločnosti Advokátska kancelária Hagara-Hagarová, s. r. o., Daniela Dlabača 35, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 721/2017-13 z 28. novembra 2017 prijal na ďalšie konanie s'ťažnosť ██████████, ██████████ (ďalej len „s'ťažovateľka“), podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 372/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. S'ťažovateľka v s'ťažnosti uviedla, že v napadnutom konaní vedenom pred okresným súdom, v ktorom je v procesnej pozícii žalobcu „o určenie neplatnosti závetu a listiny o vydedení“, dochádza k zbytočným priet'ahom. Poukázala na to, že žalobu doručila okresnému súdu 28. novembra 2012, pričom na pojednávaní konanom 7. decembra 2016 okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým žalobe v celom rozsahu vyhovel. Podľa s'ťažovateľky okresný súd spôsobil priet'ah v konaní tým, že do podania s'ťažnosti jej nedoručil písomné vyhotovenie rozsudku.

3. Sťažovateľka podala 3. mája 2017 na okresnom súde žiadosť o doručenie rozsudku. Následne 7. septembra 2017 doručila predsedovi okresného súdu sťažnosť na postup súdu v napadnutom konaní z dôvodu nedoručenia písomného vyhotovenia rozsudku. Jej uvedená sťažnosť na prieťahy v konaní bola vyhodnotená ako dôvodná v plnom rozsahu, pričom podľa vyjadrenia podpredsedníčky okresného súdu k písomnému vyhotoveniu rozsudku dosiaľ nedošlo, pričom zákonný sudca nepožiadala predsedu súdu o predĺženie lehoty na vypracovanie rozsudku. Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení tiež uviedla, že *„voči sudcovi bolo z dôvodov opakujúcich sa prieťahov v konaní vedené disciplinárne konanie, v ktorom bol uznaný vinným zo spáchania závažného porušenia povinností sudcu. So sudcom bol vykonaný pohovor a sudca bol upozornený na pretrvávajúce porušenie povinností sudcu s upozornením na možné vedenie ďalšieho disciplinárneho konania. K zjednaniu nápravy však doposiaľ nedošlo a aktuálne je vedené opakované disciplinárne konanie voči sudcovi z dôvodu závažného porušenia povinností sudcu... Sudca bol zo strany vedenia súdu upozornený na povinnosť vo veci vypracovať písomné vyhotovenie rozsudku s tým, že v predmetnej právnej veci bude vykonaný dohľad vedenia súdu a v prípade, že k náprave nedôjde, budú prijaté ďalšie zásadné rozhodnutia súdu.“*

4. Sťažovateľka poukázala na to, že ani po uvedenom vyjadrení podpredsedníčky okresného súdu nedošlo k doručeniu písomného vyhotovenia rozsudku, pričom zdôraznila, že od jeho vyhlásenia uplynulo už takmer 11 mesiacov.

5. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v napadnutom konaní porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, aby prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prieťahov a zaplatiť jej finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €, ako aj náhradu trov konania.

6. Na výzvu ústavného súdu sa podaním sp. zn. 1 SprS/640/2017 z 19. januára 2018 doručeným ústavnému súdu 20. februára 2018 vyjadrila k sťažnosti podpredsedníčka okresného súdu. Priložila k nemu chronologický prehľad jednotlivých úkonov okresného súdu v danej veci, ako aj vyjadrenie zákonnej sudkyne. Podpredsedníčka okresného súdu vo vyjadrení uviedla:

„Z pripojenej chronológie úkonov v predmetnej právnej veci vyplýva, že konanie na Okresnom súde Žilina začalo podaním žaloby dňa 28.11.2012. Ďalej nasledovali procesné úkony spojené s prípravou pojednávania (doručenie žaloby s procesnými poučeniami procesných strán). Následne bol dňa 11.01.2013 spis predložený sudcovi na ďalší procesný postup. Sudca nariadil termín pojednávania na deň 11.03.2015, ktoré bolo následne odročené za účelom ďalšieho dokazovania na deň 06.05.2015. Predmetné pojednávanie však bolo odročené na neurčito za účelom doplnenia dokazovania s tým, že po doručení dôkazných návrhov procesných strán bol nový termín pojednávania nariadený na deň 02.05.2016. Ďalšie termíny pojednávania boli stanovené dňa 01.06.2016, 27.06.2016, 19.09.2016, 17.10.2016, 14.11.2016, 07.12.2016, kedy súd ukončil dokazovanie a vyhlásil rozsudok vo veci samej. Z uvedenej chronológie vyplýva, že nečinnosť súdu vykazuje obdobie od predloženia žaloby zákonnému sudcovi dňa 11.01.2013 do vytýčenia pojednávania dňa 10.02.2015, k čomu musím uviesť, že som nezistila skutočnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, že prieťahy v danom období boli spôsobené zavinením sťažovateľa alebo objektívnymi skutočnosťami. Zásadne je možné konštatovať, že frekvencia jednotlivých procesných úkonov zo strany zákonného sudcu [REDAKOVANÉ], ktorý predmetnú právnu vec prejednával, bola ovplyvnená množstvom nerozhodnutých vecí ako dôsledku nevhodne zvolenej organizácie práce sudcu.

Z dôvodu opakovaného hrubého porušenia povinnosti sudcu [REDAKOVANÉ] zistených vo viacerých disciplinárnych konaniach a z dôvodu pochybení, zistených predsedom súdu prieskumom senátu sudcu 8C, bol voči sudcovi [REDAKOVANÉ] podaný návrh na disciplinárne konanie pre hrubé porušenie povinnosti sudcu s návrhom na odvolanie z funkcie sudcu. Následne sa sudca listom zo dňa 03.11.2017 vzdal funkcie sudcu a jeho funkcia dňa 30.11.2017 zanikla.

Následne bola časť spisov v senáte 8C prerozdelená medzi ostatných sudcov tunajšieho súdu ešte dodatkom č. 9 v mesiaci august roku 2017 a ostávajúca časť spisov po zániku funkcie sudcu dodatkom č. 11.

Dodatkom k Rozvrhu práce na rok 2017 č. 12 účinným od 15.12.2017 bola predmetná právna vec pridelená za účelom vypracovania meritórneho rozhodnutia vo veci vyhláseného rozsudku zo dňa 07.12.2016 sudkyňi [REDAKOVANÉ].

K skutkovej a právnej zložitosti veci konštatujem, že predmetom konania Okresného súdu Žilina pod sp. zn. 8C/372/2012 je konanie o určenie absolútnej neplatnosti závetu a listiny o vydedení a určenie, že dôvody vydedenia v závete a listine o vydedení nie sú dané. Vzhľadom na povahu uplatneného nároku a dôkazné návrhy procesných strán bolo v priebehu súdneho konania uskutočnené rozsiahle dokazovanie výsluchmi procesných strán a svedkov.

K veci uvádzam, že som nezistila prietahy spôsobené sťažovateľom, prípadne objektívne prekážky v postupe súdu podľa ustanovenia § 161 a nasl. Civilného sporového poriadku. Nečinnosť súdu v období od 11.01.2013 do 10.02.2015, kedy súd nariadil pojednávanie na deň 11.03.2015, bola spôsobená postupom zákonného sudcu, ktorému bola vec pridelená.

Pokiaľ Ústavný súd Slovenskej republiky vzhľadom na postup tunajšieho súdu neodôvodnené prietahy, navrhujem, aby súd aj s prihliadnutím na skutočnosť, že vo veci bolo rozhodnuté, pričom aktuálne je spracovávané písomné vyhotovenie rozsudku, obmedzil rozhodnutie Ústavného súdu na konštatovanie prietahov bez priznania finančného zadosťučinenia.“

7. Podpredsedníčka okresného súdu zároveň vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. K vyjadreniu okresného súdu zaujal na základe výzvy ústavného súdu stanovisko aj právny zástupca sťažovateľky. Vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 8. marca 2018 uviedol, že nenamieta okresným súdom uvedenú chronológiu úkonov v napadnutom konaní ani vyjadrenie veci prejednávajúcej zákonnej sudkyne. Neakceptuje však návrh okresného súdu, aby ústavný súd obmedzil svoje rozhodnutie na konštatovanie prietahov bez priznania finančného zadosťučinenia.

9. Právny zástupca sťažovateľky zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa

s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov. K porušeniu ňou označeného práva malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

14. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza

zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne predtým § 6 a § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016).

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií ústavný súd posudzoval aj sťažnosť sťažovateľky.

17. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, kde je sťažovateľka žalobkyňou v konaní o určenie neplatnosti závetu a listiny o vydedení, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci.

18. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že nezistil závažné okolnosti na strane sťažovateľky, ktoré by relevantne prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania.

19. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu konania a zistil, že z vyjadrenia podpredsedníčky okresného súdu, chronologického prehľadu jednotlivých úkonov súdu a predloženého súdneho spisu vyplýva, že okresný súd bol v napadnutom konaní nečinný v období od 11. januára 2013 do 10. februára 2015 a od 2. júna 2015 do 29. marca 2016. Zároveň sa nečinnosťou vyznačovalo aj obdobie od 7. decembra 2016, keď bol

na pojednávaní vyhlásený rozsudok, do februára 2018, keď bol súdny spis predložený ústavnému súdu, pričom nedošlo k písomnému vyhotoveniu rozsudku.

20. Na základe uvedených skutočností predstavuje celková doba nečinnosti okresného súdu približne 4 roky a 1 mesiac.

21. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namietala predovšetkým obdobie nečinnosti okresného súdu od vyhlásenia rozsudku, keďže tento nebol písomne vyhotovený a doručený stranám ani do podania sťažnosti ústavnému súdu, a to napriek žiadosti o doručenie rozsudku zo strany sťažovateľky a jej sťažnosti adresovanej predsedovi okresného súdu. Uvedená sťažnosť bola vyhodnotená ako dôvodná.

22. V súvislosti s uvedeným ústavný súd zdôrazňuje, že podľa § 223 ods. 3 CSP platného a účinného v čase vyhlásenia rozsudku okresného súdu rozsudok sa mal vyhotoviť a odoslať do 30 dní odo dňa jeho vyhlásenia, pričom predseda súdu môže rozhodnúť inak (lehotu predĺžiť) len zo závažných dôvodov, k čomu nedošlo.

23. Vychádzajúc z týchto skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 372/2012 došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

24. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označeného práva sťažovateľky, mu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 372/2012 konal bez zbytočných priesťahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky právoplatne skončená.

III.

25. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

26. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

27. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

28. Sťažovateľka v sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 000 €, čo odôvodnila dĺžkou prieťahov v konaní a s nimi spojenou majetkovou ujmom, ktorá jej vznikla.

29. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

30. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

31. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho neodôvodnenú nečinnosť v trvaní približne 4 rokov a 1 mesiaca, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľky, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 700 € pre sťažovateľku za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

32. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľky si uplatnil trovy konania, ktoré vyčíslil v celkovej sume 374,81 €.

33. Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

34. Sťažovateľkou uplatnená suma trov konania neprevyšuje sumu vypočítanú ústavným súdom, preto ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania v požadovanej sume.

35. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

36. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. apríla 2018